

БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

София 1000, ул. "Турко" 49, вх. А, ет. 4 ♦ тел./факс. 02/986 66 23; 02/ 980 39 67
e-mail: hrlawyer@blbr.org ♦ web site: www.blbr.org

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА ЗА 2002

През 2002 дейността на Фондацията по текущите проекти и усилията по търсенето и набирането на финансиране бяха подчинени на основните цели и направления:

- правна помощ и защита в случаи на характерни и повтарящи се нарушения на правата на човека, разкриващи несъответствие между българското законодателство със задължителни за страната международни актове и стандарти
- публикации и обучение за популяризиране националните и международни стандарти и актове в областта на правната защита на правата на човека и практиката по прилагането им

1. Проект "Правата на човека в България"

- съвместна инициатива на пет неправителствени организации – Български адвокати за правата на човека, Български Хелзинкски Комитет, Проект права на човека и Балканска фондация Дайвърсити приключи на 31 юли 2002.

Проектът беше финансиран от предприсъединителната програма "Матра" на Министерството на външните работи на Холандия и Кордейд. В рамките на проекта фондацията работеше по 5 подпроекта:

1.1. "Правна помощ и защита" – в рамките на този подпроект се извършваше дейност по предоставяне на правна помощ и защита по стратегически дела пред вътрешните съдилища в случаи на типични и повтарящи се нарушения човешки права.

До юли 2002г. в рамките на този проект бяха поети повече от 20 дела (наказателни, граждански и административни) и дадени повече от 200 часа правна помощ.

Разходите по проекта са 22 446 лева (EUR 11 536), като цялата сума е предоставена от финансиращата организация.

1.2. "Полицията – структура насочена към обществеността" – проектът включваше: представителство по стратегически дела, свързани със случаи на незаконно задържане, неправомерна употреба на сила и други нарушения на правата на задържаните лица - насочено към осигуряване на по-голяма прозрачност в дейността на полицията и граждански контрол върху нея, усъвършенстване на дисциплинарите процедури и адекватно разследване на подобни случаи. В рамките на проекта беше извършено проучване на състоянието на тези проблеми и релевантната защита срещу нарушения. Съвместно с представители на МВР беше извършена оценка на наличните учебни помагала, подготовка и отпечатване на наръчник за обучение на сержантите от полицейските служби "Правата на човека и полицейската практика", който запълни съществуваща празнота в помагалата. С

любезното съдействие на ВИПОНД през пролетта на 2002 бяха разпространени 4000 екземпляра от наръчника до всички средни полицейски училища в страната.

През шестте последни месеца на проекта бяха поети осем дела, едно от тях пред Европейския съд в Страсбург, и предоставени повече от 40 часа правни консултации на лица, оплакващи се от злоупотреба с права на полицейски служители, незаконни арести, отказ от изпълнение на служебни задължения и др.

През юни 2002г. беше проведена заключителната конференция по проекта на която взеха участие представители на МВР, СГС, ВАС и множество неправителствени организации.

Разходите по проекта са 41 900 лева (EUR 21 525), като цялата сума е предоставена от финансиращата организация.

1.3. “Наблюдение местата за задържане” – проектът включваше представителство по стратегически дела на лишени от свобода лица (в затвори, арести и психиатрични болници) с цел промяна на практиката на разследващите органи, прокуратурата, съдилищата и администрацията по проблеми свързани с нарушения на човешки права.

До 31 юли 2002г. по проекта бе изготвена 1 жалба до Европейския съд в Страсбург и поети 3 дела пред вътрешните съдилища. Бяха дадени над 100 писмени и устни консултации и проведена среща със осъдените на доживотен затвор в затвора в Пазарджик.

През юли беше проведена заключителна конференция по проекта, в която взеха участие представители на ГД “Изпълнение на наказанията”, всички затвори и ТПО-та в България. На конференцията беше представено изготвеното експертно становище за необходими промени в Закона за изпълнение на наказанията.

Разходите по проекта са 21 187 лева (EUR 10 891), като цялата сума е предоставена от финансиращата организация.

1.4. “Публикуване текущата практиката на Европейския съд по правата на човека” – проектът включваше подбор, превод и редакция на резюмета на решения от най-новата практика (след 1997г) на Европейския съд по правата на човека. Решенията се публикуват като част от списание Права на човека и са подбрани тематично в съответствие с конкретната тема на броя.

През 2002г. от печат излязоха 4 броя, включващи решения по чл.3, 5, 6, 7 и 8 от Конвенцията.

Разходите по проекта са 15 623 лева (EUR 8 034), като цялата сума е предоставена от финансиращата организация.

1.5. “Списание Права на човека”. За разлика от изброените по-горе, този проект е с постоянна продължителност и финансирането му по Програма “Матра” в рамките на Проект “Правата на човека в България” ще приключи през август 2003г. С издаването на това списание Фондация Български адвокати за правата на човека си поставя за цел да спомогне за по-доброто разбиране и ефективното използване на международните стандарти по правата на човека в България. В списанието се публикуват статии, български и международни съдебни решения, коментари и информация за дейността на неправителствени организации.

През 2002г. от печат излязоха 4 книжки на следните теми: кн. 1/02 – “Отново за реформата на наказателния процес”, кн. 2/02 – “Достъпът до адвокатска защита и

правото на справедлив процес”, кн. 3/02 – “Полицията и правата на човека” и кн. 4/02 – “Правата на задържаните и на изтърпяващите наказание лишаване от свобода”.

Списанието се разпространява безплатно до всички съдилища, адвокатски колегии и юридически библиотеки в страната, както и до парламента, МП, МВнР и различни други държавни институции. Списанието може да бъде намерено и на интернет страницата на фондацията.

Разходите по проекта са 37 102 лева (EUR 19 067), като цялата сума е предоставена от финансиращата организация.

През септември 2002 беше направен цялостен одит на разходите по проекта от д.е.с. Иван Златков. Целта на извършения одит беше да се провери съдържанието на финансовите отчети на организацията за периода на проекта и съответствията им на изискванията на националното счетоводно и одиторско законодателство, да се провери законосъобразността на изразходването на средствата предоставени по програмата “Матра” за договорения период, както и законосъобразността на тяхното счетоводно отразяване, както и да се провери и оцени ефективността от функционирането на системата за вътрешен контрол на изразходването на средствата по програмата “Матра” и способността на организацията да наблюдава проектите от гледна точка на тяхното финансово и общо управление.

Извършеният одит установи, че няма нарушения на националното счетоводно законодателство при съставяне на годишните счетоводни отчети. Проверката достигна до заключение, че всички разходи по проекта са извършени в съответствие с одобрения от Матра бюджет и няма неразходване или преразходване на съответните бюджетни пера и даде много добра оценка на управлението.

2. Проект “Публикуване решенията на ЕСПЧ по дела срещу България”

Проектът стартира през 1999г. с финансиране от Mensen in Nood/Caritas, Холандия. Успоредно с това финансиране за издаването на книжките се влагат и средства на Фондацията, получени от допълнителната стопанска дейност. През годината от печат излязоха две решения, като общо разходите по проекта възлизат на 5 316лв.

- “Делото Ангелова срещу България” в тираж 700 броя. Разходите за превод, редакция и отпечатване възлизат на 2 852 лв., от които 1 620 лв. са реинвестирани от приходи от стопанска дейност. Себестойността на една книжка е 4,07 лв. Коричната цена е 4,30 лв., като се разпространява с 30% търговска отстъпка.

- “Делото Ал Нашиф срещу България” в тираж 700 броя. Разходите за превод, редакция и отпечатване възлизат на 2 464 лв., от които 840 лв. са реинвестирани от приходи от стопанска дейност, 630 лв са финансирани от проект “Публикуване решенията на ЕСПЧ по дела срещу България, а 994 лв. са финансирани от проект “Наблюдение на местата за лишаване от свобода”. Себестойността на една книжка е 3,52 лв. Коричната цена е 4,00 лв., като се разпространява с 30% търговска отстъпка.

3. Проект “Правна помощ и защита” OSI New York

Проекта е финансиран от Open Society Institute – New York. и включва финансиране на дейностите по проекта, както и подпомагане на административните разходи на фондацията - т.нар. “core funding” – разходи за заплати, ток, парно, телефон, абонамент. Финансирането възлиза на USD 53 650, от

които USD 27 550 за правна помощ и защита и USD 24 460 за административни разходи.

През 2002 по този проект са извършени разходи в размер на USD 53 514 от които USD 25 852 за правна помощ и защита по стратегически дела и USD 27 662 за административни разходи.

По проекта правна помощ и защита пред Европейския съд в Страсбург Български адвокати за правата на човека предоставят безплатна правна консултация и представителство по дела пред Европейския съд. Както по проекта за защита пред вътрешни съдилища, в рамките на този проект се одобрява и поема защитата на граждани по случаи, които съответствуват на предмета на дейност на фондацията и отговарят на критериите за подбор на стратегически дела, позволяващи въздействие върху българското законодателство и практика за ефективното прилагане на европейските стандарти за правата на човека.

През 2002г. в рамките на проекта са поети 17 дела и изготвени 6 становища по висящи пред Европейския съд в Страсбург дела. Предоставени са над 150 часа консултации.

4. Проект “Strategic litigation” финансиран от Cordaid, Холандия

С приключването на проект “Правна помощ и защита”, финансиран от Matra се появи необходимостта от осигуряване на финансиране за приключване на 47 висящи пред българските съдилища дела, които не са били приключени в тригодишния период на дейност по този проект.

Cordaid Холандия любезно одобри проекта ни и осигури финансиране за приключване на делата. Проектът беше и стартира през септември 2002. Бюджетът на проекта възлиза на EUR 4 500, като EUR 4000 са отпуснати за дела, EUR 250 са отпуснати за пътни разходи за дела в провинцията и EUR 250 са административни разходи.

През 2002 разходите по проекта са общо EUR 665, като за дела са изразходвани EUR 309, покрити са пътни разходи в размер на EUR 176 и административни разходи в размер на EUR 180.

5. Проект “Полицията в служба на обществото – Теоретично и практическо обучение на районните инспектори за идентифициране и решаване на проблеми на общността” – октомври 2002 – април 2003; финансиран от Правната програма на Фондация Отворено общество - България

Проектът е логично и практическо продължение на осъществяваните дейности по проекта “Полиция – структура, насочена към обществеността”. Той цели да спомогне за ефективността и качеството на работата на полицията чрез изграждането на умения и познания за работата на районните инспектори като представители на “общностна полиция”, както и да намали нивото на отчужденост между полицията и обществото, чрез което да превърне полицията от чужда структура в уважавана и подпомагана от обществото негова структурна част.

В рамките на проекта се извършва семинарно обучение и издаване на помагало-наръчник за ползване от районните инспектори. Целева група на проекта са районните инспектори, работещи на територията на столицата. Темата на първия модул е “Работа в конфликтни ситуации. Употреба на сила и оръжие. Полицейски модел на близост до обществото”, а на втория - “Работа с наркоманно зависими лица. Европейски стандарти за гарантиране правата на задържаното лице”. Помагалото-наръчник за дейността на районните инспектори ще включва преводни материали, отразяващи световните тенденции в развитието на идеята за “общностна полиция” и авторски материал. Екип от двама автори ще разработят нови за българското общество практики за отношенията между общественост и полиция от гледна точка на специфичните български условия и съществуващото недоверие и фрустрация.

През 2002 бяха проведени 2 семинара от първия модул на обучение “Работа в конфликтни ситуации. Употреба на сила и оръжие. Полицейски модел на близост до обществото”. През двудневно обучението, проведено от психолози и адвокати, преминаха 60 районни инспектори от столицата

Разходите за 2002 възлизат на USD 2 913.

Финансов резултат

През 2002г. Фондация Български адвокати за правата на човека е получила финансиране в размера на 137 252 USD. От тях 120 955 USD е финансиране от чуждестранни организации (MATRA, OSI – New York, Cordaid, Mensen in Nood) и 8 297 USD от Фондация Отворено общество България. Полученото чрез дарение безвъзмездно имущество е на стойност 6 000 USD, а приходите от допълнителната стопанска дейност – 2 000 USD.

За дейността на Фондация Български адвокати за правата на човека през 2002г. са изразходвани ??? USD, от тях от финансиране от чуждестранни организации - ... USD, финансиране от български организации - 2 913 USD и финансиране от допълнителната стопанска дейност 1 500 USD.

Моля да ни извините, че не са попълнени последните суми, но администратора ни е в отпусък до края на седмицата. В понеделник информацията ще е нанесена. София

Годишна програма 2003

I. Текущи проекти

1. Правна помощ и стратегическо водене на дела пред Европейския съд в Страсбург

Финансиране: - Институт “Отворено общество”- Ню Йорк за правна помощ и защита пред Европейския съд

По този проект се работи от 3 години и включва предоставяне на безплатна правна консултация и представителство по дела пред Европейския съд. Делата се

поемат след одобрение на експертен съвет, който следи както за характерността на твърдяното нарушение, така и за стратегическото значение на поетия случай с оглед целяното въздействие върху българското законодателство и практика за ефективното прилагане на европейските стандарти за правата на човека.

За осигуряването на ефективна защита на гражданите в сходни случаи и с оглед на по-успешен натиск за привеждане на законодателството ни в съответствие с утвърдените международни стандарти, ще продължи и обменът на информация относно начина на защита и изразените становища на адвокати и правозащитни организации по съответствието на българското законодателство и практика с тази на Европейския съд в Страсбург.

2. Проект “Полицията в служба на обществото – Теоретично и практическо обучение на районните инспектори за идентифициране и решаване на проблеми на общността”

Финансиране: Фондация Отворено общество - България

Проектът стартира през октомври 2002г. и цели да спомогне за ефективността и качеството на работата на полицията като намали нивото на отчужденост между полицията и обществото, чрез което да превърне полицията от чужда структура в уважавана и подпомагана от обществото негова структурна част.

В рамките на проекта се извършва семинарно обучение и издаване на помагало-наръчник за ползване от районните инспектори.

През март - април 2003г. престои да се проведе втория модул от обучението на тема “Работа с наркоманно зависими лица. Европейски стандарти за гарантиране правата на задържаното лице”. Преподаватели ще са екип от двама психолози и двама адвокати от фондацията.

До приключването на проекта ще излезе от печат наръчника за дейността на районните инспектори, който ще включва преводни материали, отразяващи световните тенденции в развитието на идеята за “общностна полиция” и авторски материал. Екип от двама автори ще разработят нови за българското общество практики за отношенията между общественост и полиция от гледна точка на специфичните български условия и съществуващото недоверие и фрустрация.

3. Списание “Права на човека”

Финансиране – МАТРА, Холандия

В рамките на приключилия през 2002 г. тригодишен проект “Правата на човека в България” Български адвокати за правата на човека поеха издаването на списание “Права на човека”. Проектът стартира с известно закъснение, спрямо останалите проекти, поради което е предвидено финансиране до септември 2003г. След тази дата сме заложили списанието да продължи да се издава със съдействието, отново на МАТРА, но в рамките на друг проект. (виж по-долу)

В списанието се публикуват статии, български и международни съдебни решения, коментари и информация за дейността на неправителствени организации, обединени от предварително подбрана тема. За трите броя, които предстои да излята през 2003г. темите са: брой 1 (март 2003) “Закрила на детето”, брой 2 (юни 2003) – “Права на хора с увреждания” и брой 3 (септември 2003) – “Административно правораздаване”.

4. Проект “Strategic litigation”

Финансиране от Cordaid, Холандия

Финансирането е отпуснато след приключването на проект “Правна помощ и защита”, финансиран от Matra с цел приключване на 47 висящи пред българските съдилища дела, които не са били приключени в тригодишния период на дейност по този проект.

II. Нови проекти

През месец март 2002 фондацията кандидатства пред Matra с нов тригодишен проект “**Civil Society in Support of Bulgaria’s Stable Policy for Human Rights Guarantees**”. Проектът е съвместна инициатива на Български адвокати за правата на човека, Центъра за обучение на магистрати и SIM – the Netherlands Institute for Human Rights. Проектът не беше одобрен на редовната сесия на МАТРА през април, а едва през декември 2002г. Въпреки формалното одобрение, поради промени в финансовите изисквания на МАТРА беше необходимо преработване на бюджета. Преработеният вариант е представен през февруари 2003г. и очакваме подписването на официален договор и започване на дейностите.

Български адвокати за правата на човека ще е координатор на дейността на българските партньори по проекта и отделно от това има още 4 самостоятелни подпроекта и един в сътрудничество с SIM.

Подпроектите са:

1. “Monitoring process”, съвместно с SIM. Проектът предвижда мониторинг и оценка на съществуващото и подготвящото се българско законодателство за съответствие с гарантираните по Конституция и международни договори права на човека. Министерство на правосъдието, в лицето на зам.министър Божиков пое ангажимента да предоставя на партньорите и всички проектозаконови за предварителното им съобразяване със стандартите.

В рамките на проекта ще се извърши експертната оценка на материално-правните и процесуалните гаранции срещу възможни нарушения на правата на човека и наличието и/или ефективността на вътрешноправните средства за защита.

Дейността по проекта ще започне с идентифициране на десетте най-значими проблеми на българското законодателство с оглед решенията на Европейския съд в Страсбург срещу България. В работната група ще вземат участие освен местните партньори по проекта и представители на изпълнителната, съдебната и законодателната власт.

По така набелязаните теми експерти от SIM ще изготвят становища за съответствието на българското законодателство и практика с международните стандарти. Докладите ще се изготвят въз основа на представени от Български адвокати за правата на човека доклади за проблеми, набелязани по делата, поети от Фондацията и от други неправителствени организации и въз основа проведени дискусии с български магистрати по време на обучението на магистрати (виж по-долу). Предварителните становища на SIM ще се дискутират на срещи на работни групи, включващи представители на изпълнителната и законодателната власт. Окончателните доклади ще бъдат представяни на нарочни конференции.

През първата година на проекта ще бъдат изготвени окончателни становища по 3 от набелязаните 10 теми.

2. “Legal help and litigation”. В рамките на този проект за предоставяне на правна помощ и защита Български адвокати за правата на човека ще подбери и поема дела по тестови случаи, фокусирани върху подобрите десет теми (приблизително 15-20 дела на година). Подборът на делата ще цели установяване на (не)съществуващите правни гаранции за защита правата на човека и тяхната ефективност. В дългосрочен план проектът се стреми да наложи международните стандарти в областта, да допринесе за прилагането на международните норми за защита правата на човека от вътрешните съдилища, както и да подтикне властите да приведат законодателството и практиката в съответствие с тях.

3. Списание Права на човека. Проектът ще даде възможност да се продължи дейността по издаването на списанието (виж по-горе). Предвиждаме евентуално разпространение на част от тиража чрез платен абонамент.

4. Изграждане на база данни в I-net от преведени на български език резюмета на основополагащи решения на Европейския съд в Страсбург. Проектът предвижда систематизиране и качване на страницата на Български адвокати за правата на човека на всички резюмета на решения публикувани до този момент от Фондацията. За улесняване работата със системата ще се изготви търсачка по следните индекси – име на жалбоподателя, разпоредба на Конвенцията, дата на решението, държава и ключови думи. Съдържанието на базата ще обновява с всяко новопубликувано резюме.

5. Публикуване на решенията на Европейския съд по дела срещу България. От 1999г. Фондацията превежда на български език и публикува пълния текст на решенията срещу България. Книжките се продават на минимална цена, а част от тиража се разпространява безплатно до съдилищата, адвокатските колегии и юридическите библиотеки.

Проектът предвижда всяко решение да бъде предоставяно и на участниците в обучението за магистрати, провеждано от ЦОМ, а около 200 екземпляра от всеки тираж да бъдат предоставяни на министерство на правосъдието за нуждите на всички съдилища в България.